

הארץ השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת תרומה
שקלים תשפ"ה
גיליון 251

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

בנין המשכן כפי יכלתנו

לעשותו, היינו כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ואין הקב"ה חפץ מהאדם שיעלה לשמים, דהיינו שיעשה עבודת גבוהות דווקא מה שאין בכוחו לעשות, רק הש"י חפץ מהאדם שיעשה מה שאפשר לו לפי מדרגתו, דהיינו שילך מדרגא לדרגא, בבחינת: "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", שצריכים לילך מדרגא לדרגא... דהיינו שימשוך עצמו מעט מעט, כמו שאנו מבקשים בכל בוקר "שתרגילנו בתורתך" שתרגילנו דייקא.

המשכן הפרטי כציוור מעשה בראשית

ובניית המשכן מלמדנו על כלל שאר עבודתנו, וכדבריו בהקדמת 'תיקוני זהר' (יג.) שמאריך לפרש על מעשה המשכן וכליו, שהם ציורי 'השכינה' של מעלה ומטה. ובהמשך דבריו: 'תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא'. ובדברי מוהר"ת (הלכות רבית א): 'כי המשכן וכליו היו כלולים מכל המדרגות שבכל ישראל, שכלולים בקומת אדם כידוע... והמשכן היה בבחינת קומת אדם, כמ"ש בזה"ק: ציורא דמשכנא כציורא דאדם'.

ובבניית משכן זה-היה חלק לכל עם ישראל בשורש בנייתו: "כי המשכן בנה מכל הטוב שנתברר מכל אחד מישראל, שזהו בחינת: "זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני וכו'" - שהביא כל אחד ואחד כפי הנקודה טובה שלו. כי זהב וכסף ונחשת ותכלת הם בחינת הגוונים עילאין, שהם בחינת הטוב שיש בכל אחד מישראל, שזהו בחינת: "ישראל אשר בך אתפאר" שהם כלולים מגוונים סגיאין, היינו הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל, נקודה טובה אפילו בפחותים שבהם מה שאין בחבירו, כמבואר (ליק"מ לד.) והשם יתברך מתפאר בהם. וזה בחינת הגוונים שהיו בבית המקדש... שהביא כל אחד מנדבת לבו הטוב. כי שם היו כלולים כל הנקודות טובות, שהם בחינת גוונים עילאין שיש בכל אחד מישראל" (ליקוטי הלכות השכמת הבוקר א ד).

בבניית המשכן ובכלל מלאכת הקמתו - ביקש הקב"ה מכל אחד בתרומתו - מה שהם יכולים ומסוגלים. שמלמדנו על בנין האדם, עבודתו, מטלתו ותפקידו, שדורשים הימנו רק כפי יכולתו ולא יותר, מה שהוא כן יכול, ולא מה שלא. וזאת נעשה וגם נצלח - לבנות משכנו להשראת השכינה, מכל הטוב שיש לנו.

שירת הפרשה

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" מצינו המשכן נלמד אנו לדורות עולם. כל אחד כפי יכלתו הוא - הרים תרומה כי רק מה שהוא מסוגל באה הבקשה. לא מתבקשים להרים הסלע הנכבד משלם נעלהו לאחר שגפורהו - אומר החכם. "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה" נעשה את המסגל לנו, כי אין ה' בא בטרוניה.

על הפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אומר הפסיקתא: 'בשעה שאמר הקב"ה למשה: 'ועשו לי מקדש', נזדעזע משה, ואמר: איך יכול האדם לעשות בית להקב"ה, והלא כתוב: 'הנה השמים ושמי השמים ושמי השמים לא יכלולך', אמר לו הקב"ה: לא לפי כוחי אני מבקש, אלא לפי כוחם; עשרים קרש בצפון, ועשרים קרש בדרום ושמונה במערב.

ובשעה שאמר: 'את קרבני לחמי', אמר משה: 'אם מכניס אני את כל החיות שבעולם יש בהן העלאה? או כל העצים שבעולם יש בהן הבערה אחת? א"ל הקב"ה: לא כשם שאתה סבור, אלא: את הכבש האחד תעשה בבוקר'.

ובשעה שאמר: 'ונתנו איש כופר נפשו'. אמר משה: מי יוכל ליתן פדיון נפשו? 'אח לא פדה יפדה איש, ויקר פדיון נפשם', אמר לו הקב"ה: 'לא כשם שאתה סבור, אלא זה יתנו מחצית השקל בשקל הקודש'.

בכוח הרצונות הטובים

עוד מדברי המדרש על בניית המשכן (מדרש רבא): 'בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן, אמר לפניו: ריבונו של עולם, יכולין הם לעשות? אמר לו הקב"ה, אפילו אחד מישראל יכול לעשותו, שנאמר: מאת כל איש אשר ידבנו לבו'.

'ידבנו לבו', כותב רש"י: הוא מלשון: 'רצון טוב'. שזה מה שהיו נצרכים במלאכת המשכן - רצונות וכיסופים, שבכוחם אפשר להגיע לכלל הדברים הטובים, כמובא באריכות על גודל מעלתם.

לפוצץ את האבן וכך להעלותו

וכן נשא רבינו משלו; היה פעם מלך ששלח את בנו למרחקים ללמוד חכמה ותבונה, עם תום סיום הלימודים כשחזר לביתו, ביקש הימנו אביו; שגרים אבן גדולה, כאבני הריחים, ויעלהו לעליית הבית.

כל כמה שהבן התאמץ וניסה להגביה את האבן הכבדה, לא עלתה בידו משימה קשה זו, וזאת לבד מתוספת צער על שאינו יכול למלאות רצון המלך. לאחר ניסיונותיו המרובים שלא צלחו - אמר לו אביו: היעלה על דעתך, שאצווה לך דבר כבד כזה, לקחת אבן כאבני הריחים ולהגביהו עד לעליית הבית? לא, אין כוונתי לך. רצוני היה שתיקח פטיש חזק, תכה על האבן ותפוצץ אותו לרסיסי אבנים, וכך תוכל להגביהו וגם להעלותו אל העלייה.

אכן כן; לא מבקשים מעמנו מה שאיננו יכולים ומסוגלים, אלא מה שאנו כן יכולים. גם את לב האבן - סיים רבינו את משלו, יכולים אנו לשברו בדיבורים טובים, ולהעלותו אל אבינו שבשמים.

כי קרוב אליך הדבר מאד

על הפסוק (דברים ל): "לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחנה לנו" כותב מוהר"ת: (תרג"מ ט): 'התורה הקדושה המורה לנו דרך החיים הזהירה לנו: לא בשמים הוא, כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת. כלומר; שאין הדבר כמו שנדמה לך שאין אתה יכול לעבוד הם יתברך, כי אם כשתעלה שמים, שתעשה עבודות שאין בידך לעשות, שהם גבוהים ממך כגבוה שמים. וסיים המקרא: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך

פניני פרשה

"ויקחו לי תרומה" (כ"ה ב')

בדברי הימדרש (מד"ר) שפסוק זה סובב והולך על: התורה: הה"ד: 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת על תעזבו'.

וכן הוא בליקוטי מוהר"ן (תורה סי'): 'תרומה הוא אותיות: תורה מ', התורה שניתנה במ' יום'.

ולהבין הקשר בין 'תורה' ל'תרומה', הוא בכמה אופנים.

עיקר לימוד התורה הוא על מנת ללמוד, ובדברי רבנו (ליקוטי מ"ח): 'שעיקר קיומו של הדעת, הוא ע"י בחינת חסד, שצריך ללמד חכמתו לאחרים, ולקרובם תחת כנפי השכינה. בבחינת (משלי ל"א): "ותורת חסד על לשונה", ואמרו חז"ל (סוכה מ"ט): "זה הלומד על מנת ללמוד". וזהו בכאן ענינו של: 'תרומה' בתורה - ללמוד לאחרים.

ועוד; בדברי חז"ל (בי"מ פה). 'כל המלמד את בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר: 'אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד'. וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו, שנאמר: 'ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה'. וזה: 'ויקחו לי תרומה' שע"י תרומה בתורה - ללמוד לאחרים, מתחברים כביכול לענינו של: 'ויקחו לי'. כן אפ"ל; על עמל התורה, והוא ע"י הפסוק: 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה. שבלמוד התורה יש להתמסר כל כולו בבחוקתי' של הקב"ה. וזה: 'ויקחו לי', להתמסר להקב"ה בתורה, עמל התורה.

ועוד יש לומר: בדברי רש"י: 'לי לשמי', שרומז על: לימוד תורה 'לשמה'. וכבר אמרו (ברכות יז): 'שמתוך שלא לשמה בא לשמה', וכל לימוד חשוב לפניו, וזה: 'מכל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'. אך העיקר שיהיה לו רצון להגיע לשמה, וכדברי רש"י על: 'ידבנו לבו', לשון; רצון טוב.

"אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כ"ה ג)

לבנו - רחמנא ליבא בעי. 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים' (מנחות ק"י).

"אשר ידבנו לבו" (כ"ה ג)

בדברי רש"י: 'והוא לשון רצון טוב'. כהקדמה בבניית המשכן, משכן האדם, יש להקדים את הרצון הטוב לכן שהוא הכללי, וכדברי רבנו (ליקוטי מ"א) שהתהוות הנפש הוא ע"י הרצון. והא: 'תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא' (הקדמת תיקוני זוהר יג)

"ויקחו לי תרומה" (כ"ה ג)

בדברי רש"י: 'לי לשמי'. 'לי בגמטריא מ', ובדברי רבינו (תורה י"ז): 'מ"ם הוא כנגד ארבע עולמות'. והן ידוע בכתבי האר"י שארבעה העולמות מרומזים בפסוק: 'כל הקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. בשמי - אצילות. בראתיו - בריאה.

הַמִּשְׁךְ פְּנִינֵי פְּרִישָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה בנושאת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זצ"ל

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (שמות כה ב)

הצדקות שפוזרו מעיר טרְהוּוֹיץ !

היה זה בשנת תרכ"ו, שופץ ונבנה מחדש בנין ה'קלויז' שב"אומאן", שנבנה בשנת תקצ"ב - ע"י מוהר"ת מ'עצים', וכעת נבנה מחדש ברוב פאר באבני גזית. הבניה והשכלול מחדש נעשה בהשתדלותו המרובה של החסיד רבי סענדר טרהוויצער - שהיה ראש העוסקים בבנינו של בניית ה'קלויז'.

לרבי סענדר היה לו כוח השפעה להפליא, וכך מסופר, כשהלך להתרים עבור בנין הקלויז מחדש, הושפעו כל כך מדבריו שיצאו מהלב - עד שהיו מפטירים ואומרים לו: "קח כמה שתצא". והיה זה כשבא אל רבי אברהם בערינו - נכד רבנו - להתרימו למטרה נעלה זו, אמר לו: "תנו מעות בשביל בית הכנסת של סבכם", "גייט געלך פאר איינער זיידניס שוהל", ונתן לו סכום חשוב, אולם רבי סנדר לא הסתפק בכך - ולא רצה לקחתו, והוסיף רבי אברהם בערינו עוד מצדקתו על תרומתו, ושוב לא אבה רבי סנדר לקחתו, והוסיף עוד, עד שנתן 'אלף רענדלאך' שהיה שווה לסכום של 'שלושת אלפים רובל' - הוון עתק בימים ההם, תפסו רבי סענדר בידי ונשקם, באמרו אליו: "אשרי הידיים שנותנים אלף רענדלאך עבור ענין רבנו", ו'ואויל זענען די הענט וואס גיבן טויזנט רענדלאך פארן רעבינס זאך...".

רבי סנדר בעצמו שהיה גר בעיר טרהוויץ, הייתה לו תבורה של עבודת השם - שעמד בראשה, תבורה זו הצטיינה בייחוד - באחדות ואהבה שביניהם. מנהגם היה, שהפרישו מכספם לקופה כללית שמשם התפרנסו כולם. כן היה להם בשותפות ארון מיוחד של בגדים, וכל אחד שהיה חסר לו איזה מלבוש, היה ניגש לארון מיוחד זה, ובחר לו מה שהיה חסר לו.

וכך שחו בשבח החסידים שמעיר טרהוויץ, שיש להם 'לב' פתוח בעבודת ה' יתברך, וכן 'כיס' פתוח לצדקה, מרוב נתינת הצדקה שהיה בחבורתם. ועוד זאת הוסיפו ואמרו: שהחסידים מטררוהיץ מפרשיים כל כך הרבה מעות צדקה, ואין מחלקים "מעשר" מממונם, אלא משאירים מעשר לעצמם, ומחלקים שאר ממונם לצדקה.

ורבי סענדר בעצמו, ראש התבורה שהיה מחדר במצות הצדקה, לא היה אוכל כי אם לחם ו'קוואס' - חמיצה העשויה מסלק, כשכל ממונו הנשאר היה מפריש לצדקה. והיה זה פעם בערב פסח, שלח לרבי הירץ שטרנהרץ - סך של "עשרים ושלושה רובלים..." לכבוד הוצאות חג הפסח, שזה היה סכום גדול ונכבד עד למאוד.

יש לציין, כשהתקרב רבי סנדר לדרשו על רבינו, התפלאו והשתוממו עליו כל מכיריו, באמרם איש לרעהו, מה היה לו רבי סנדר שנהפך לחסיד ברסלב, כי היה סוחר גדול והיה מרבה בבדיחותא, ופתאום נהפך לעובד ה' מופלג... ובעבודתו התמא; ואוהו ערב שבת בחצות היום, בעוד שישבו חבריו הסוחרים בחנויותיהם ועסקו במסחרם כהרגלם, הולך לבוש בבגדי שבת לבית הכנסת, לקבל את קדושת השבת... והיה לפלא בעיניהם.

"בכל עבודתו" (שמות כז ט)

עבדת בחינם – ואתה אוכל בחינם !

כך נשא רבינו את משלו: הולך לו אדם בדרך. השמש קפחה על ראשו ורגליו צצקו, גרונו נשתה בצמא, וקרביו המו מרעב. אבל בכפר הקרוב, ידע, מתגורר מכניס אורחים נודע, שליבו רחום וידו רחבה, שולחנו ערוך - וכל אורח מתקבל בברכה.

הגיע, ופסע ברחוב החוצה את הכפר, ראה יהודי עומד בחצר. עלה פרקה שם גזעים כרותים עבור החורף הממשמש ובא. פנה ושאל כמה מקבלים כאן ארוחה חמה ומזינה.

אמר היהודי: "עבור ארוחה, יש לעמול. עזר לי לבקוע את הגורים לכפיסים, ותקבל לאכול".

תמה: יוכי זו הכנסת אורחים, המהוללת? אך לא הייתה לו ברירה, בעל הבית נתן לו גרון, וחגר שארית כוחותיו לבקוע העצים להסקה. עמל בפרך, עד שסיים מלאכתו. כנס והודיע לבעל הבית. שמח בעל הבית, ואמר לו שילך אל הבית ממול, שם יקבל מבוקשו. שרץ רגליו, כואב ודואב, והתקבל בכבוד ויקר. הוליוהו לשולחן הערוך והגישו לפניו סעודה כהלכתה.

וכשנאנו, חרד בעל הבית: "מה לך נאנו. האם משהו אינו מוצא חן בעיניך?!"

"לא ולא" ענה, "אבל נותרתי כמה קשה עבדתי בשביל ארוחה זו!".

"חידות לי דברך". אמר בעל הבית. סיפר לו דברים כהוייתן; כמה עמל בבקוע גזרי העצים. הבין בעל הבית - מכניס האורחים: שממול ביתו מתגורר קמזן חסר לב. העביד את האומלל בפרך. והורוהו אל ביתו של שכינו הנדיב...

נד לו, ואמר: "רבי יהודי, עבדת בחינם – ואתה אוכל בחינם..."

כך, סיים רבינו: קצובה הפרנסה מראש השנה (ביצה טז). והבורא יתברך נדיב כל כך, ועורך שולחנו לפני כל אחד (קידושין לב): והאנשים סוברים שבעמלם ועבודתם הם ניוונים...

יצרתיו- יצירה. עשיתיו - עשיה. וזה: לי - לשמי - נגד הארבע עולמות המרומים בפסוק זה: **'כל הנקרא בשמי' - עולם האצילות**, שכולם נכללים בו כידוע.

"וכן תעשו" (כ"ה ט)

בדברי רש"י **'לדורות'**. ואפ"ל שזה מרומז בפסוק: **'ב' בתי המקדש יחד עמדו: שמונה מאות ושלושים שנה**. ועוד: **'עשרים ושנים' - על מקום בית המקדש המרומז בפסוק: 'וישב במקום' - יש כ"ב (תיקוני"ז י"ח. ליק"מ ע"ט ב) שיחדיו עולים במספר של: 'וכן תעשו'**. וזהו: **'לדורות'** רמז על בית המקדש שהיה בהמשך לדורות.

"ועשית ארון" (כ"ה י)

'ארון' אותיות **'אור נ'**. רמז על התורה - **תורה אור**. ו'חמישים' שערי בינה.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כ"ה ח)

'ב' פעמים מרמוז: **שכינת שם ה'**. **'לוי'**, **'וישכנתי'**. כנגד ב' פעמים **'אני ה'** בסיום מלאכת המשכן (פי תצוה): **'וידעו כי אני ה' אלוהיהם... לשכני בתוכם אני ה' אלוהיהם'**. ו'סוף מעשה במחשבה תחילה'.

"והיה הכרובים פרשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת" (כה כ)

על אף שפרשים כנפים למעלה, יש גם לסוכך עמם **כלפי מטה**, לא לשכוח מהעולם העשייה מה שמוטל על כל אחד דבר עשייתו. **וביותר בענייני חינוך, שהכרובים היו להם פני 'תינוק'**, וכבר מובא מהמר"ם שפירא ועוד, שמרומז כאן ענין החינוך, לא לשכוח מחמת עבודת ה' את **'הינוכם'**.

"ועשית מגורת זהב טהור מקשה תיעשה המגורה" (כ"ה ל"א)

'זהב' רומז לתורה (מדרש כלה ח'). **מגורה** רומזת לחכמה שהיה בצד **זרום**, ו'הרוצה להחכים ידרים' (בבא בתרא כה:).

על האדם לעשות את שלו בלימוד התורה - **להביא את הזהב**. אך **החכמה זה משמים**. וכדברי חז"ל על תורה: שהרבה מעטו בסחורה והרבו בישיבה, ולא הועיל להם - **אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר (משלי ב-): 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה**. וזהו: **'תיעשה' - פרש"י**: שלא היה כאן מעשה, שהקב"ה אמר לו השלך את הכיכר והיא נעשה מאליה - רמז לחכמת התורה שנעשה בתפילה ובסיעתא דשמיא, וכמבואר בהרחבה הקשר בין תורה ותפילה.

"והיה המשכן אחד" (כ"ו ו')

ע"פ דברי **מוהר"ת** (השכמת הבוקר א, ט) **שע"י התכללות כלל הנקודות טובות שבישראל, נבנה המשכן באחדותו ית'**, ונתייחד קוב"ה ושכנתיה. וענינו רמזו בתיבת **'אחד'** שבפסוק זה, שגמטריא **'י"ג' - אהבה'**. וי"ג **מדות של רחמים**, המרמזים על: **אהבתו ורחמנותו ית' - ענין נקודות טובות**.

"עצי שטים עמדים" (כ"ו ט"ו)

בזמר **'בר יוחאי'** למקובל רבי שמעון לביא: **"עצי שטים עומדים, לימודי ה' הם לומדים"** ובפירושים (רזא דבר יוחאי, ועוד) מדברי זוהר (ח"ב קל"ט) **"שעצי שטים"** רומזים **לסודות התורה - לימודי ה' - הנמשכים ועומדים על 'צנח הוד'**. וזה **'עמדים'** (עם הכולל) גמטריא **'צנח הוד'**.

ואפשר להוסיף: ע"פ דברי רש"י (כ"ה ו'): שהיו להם: **עצי שטים בזכות יעקב אבינו**. **יעקב** הוא ספירת: **'תפארת'**, ו'תורה' **"ב'תפארת"** כידוע, וזהו ענינו של: **עצי שטים - סודות התורה**.

בידינו האפשרות לתפוס מחסה מחממים הסוערים העוברים עלינו... "בצל ידי כיסיתיד" (ישעיהו)

זוית רצקה <<

מוסדות ברסלב 'אהבת משה'
ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

המוסדות הוותיקים והמנוסים דוברי לשון הקודש קרוב לארבעים שנה
בהכוונת זקני אנ"ש זצ"ל ושיבלט"א

הננו שמחים להודיע
שהחלה ההרשמה לשנה"ל תשפ"ו

לכיתות גן ומכינות, תלמודי תורה ירושלים - בית שמש
ישיבה לצעירים והישיבה הגדולה - ביתר עילית

חפץ ה' בידינו יצליח להמשך חינוך בנינו לתורה, חסידות ויראת שמים בורכי רביה"ק הנ.נ.ס.ח. זי"ע

לפרטים וקבלת טפסי רישום
02-5829920